

CONCEPTE ȘI NOȚIUNI-CHEIE:

I

longitudine, latitudine, țară, U.E., boreal, așezare geografică, elemente de mediu geografic, geosistem, Zimnicea, Horodiștea, Sulina, Beba Veche, Țițești, Trebușani

II

regiune morfostructurală, orogen, avanfosă, platformă; scara morfocronologică, ere, etape, faze morfocronologice; Carpați, Subcarpați, Depresiunea Transilvaniei, etc.; Suprafața cambriană, Pediplena Carpatică etc.

III

sistemul geomorfologic românesc, structura concentrică, radiară și etajată a sistemului; geosinclinal, placă tectonică, falii crustale; cercul carpatic, nucleul transilvan

IV

relief major, munți, dealuri, podișuri, câmpii, măguri, obcine, gruiuri, muscele, coline.

V

Pediplena carpatică, Suprafețele medii carpatice, Suprafața de bordură carpatică, nivelele carpatice de vale, suprafețe fosile, reliefuluri exhumate, peneplenă, pediplenă, pediment

VI

piemonturi, glacis piemontan, conuri piemontane, câmpii piemontane, etape piemontane, condiții specifice de formare, Piemontul Getic

VII

abrupturi de natură diversă, Dobrogea de Nord și Centrală, glacisuri de eroziune, glacisuri de acumulare (coluviale, coluvio-prolu-viale, proluviale), glacisuri mixte (de eroziune și acumulare), pediment, inselberg

VIII

relief tectono-structural, relief structural derivat, stil morfostructural, cueste, butoniere, sinclinale suspendate, tipuri văi adaptate la structură

IX

varietate petrografică, relief petrografic, proprietățile fizice și chimice ale rocilor, carst, pseudocarst, alunecări, sufoziune și tasare, gresii, conglomerate, argile, calcare, loessuri și depozite loessoide

X

vulcanism, relief vulcanic, relief vulcanic primar și derivat, vulcan, planeze, barrancos, măgură vulcanică, neck, dyke

XI

relief fluviatil, văi, terase, lunci, antecedentă, captare, epigeneză

XII

Cuaternar, oscilațiile climatice și eusta-tismul, mișcările neotectonice

XIII

limita zăpezilor persistente, glaciațiune, relief glaciuar, circuri, văi glaciare, morene, custuri, umeri de văi glaciare, exharație

XIV

periglaciuar fosil și actual

XV

oscilațiile de nivel ale Mării Negre, litoral, țărm înalt, țărm jos, platforma continentală, abraziune, faleză, plajă, deltă, liman, lagună

XVI

processe geomorfologice actuale, fenomene de risc, alunecări de teren, torențialitate, etaj nivo-criogen

XVII

regionare geomorfologică, stil geomorfo-logic, structură geomorfologică

XVIII

resurse naturale, resurse energetice, resurse minerale, fond funciar

XIX

Relieful – suport al mediului natural, mediu natural, mediu antropizat, presiune umană, potențial de habitat

XXI

radiație solară, circulație atmosferică, centrii barici, suprafață subiacentă activă, radiație solară, albedou, ciclon, anticiclon, factor climatogen

XXII

temperatură, precipitații, regim eolian, izoterme, izohiete, calm atmosferic

XXIII

fenomene specifice din timpul semestrului rece, fenomene specifice din timpul semestrului cald, risc climatic, oraje, secetă, uscăciune, vijelie

XXIV

etaj climatic, regiune climatică, determinism carpatic

XXVI

regim hidrologic, proprietăți fizice și chimice ale apelor de suprafață, grupă hidrografică, debit lichid, debit solid, bilanț hidrologic

XXVII

Dunărea, deltă, hidroenergie

XXVIII

lacuri, cuvete lacustre, iaz, eleșteu

XXIX

ape freatic, ape de adâncime, ape minerale, nivel piezometric, aureola mofetică

XXX

Pontus Euxinus, euxinism, curenți, marea, valuri, eustatism

XXXII

floră, vegetație, etaje de vegetație, regiuni geobotanice, endemism.

XXXIII

păduri, pajiși, tufărișuri, tinov, bahnă, vegetație halofilă și psamofilă

XXXIV

faună, etaje și zone de faună, areal, adaptări biologice

XXXV

fauna piscicolă, viețuitoare planctonice, nectonice și bentonice, pești reofili, pești stagnofili

XXXVII

clase și tipuri de sol, orizont de diagnostic, textura și structura solurilor

XXXVIII

distribuția zonal-concentrică și etajată a solurilor, regionare pedologică

XXXIX

hazarde, riscuri, vulnerabilitate, dezastre naturale

CUPRINS

I	Introducere.....	7
II	Relieful României. Regiunile morfostructurale. Scara morfocronologică ...	25
III	Sistemul geomorfologic românesc.....	29
IV	Tipuri și subtipurile majore de relief.....	35
V	Suprafețele și nivelele de eroziune.....	42
VI	Piemonturile.....	48
VII	Glacisurile și pedimentele.....	54
VIII	Relieful structural.....	57
IX	Relieful petrografic.....	71
X	Relieful vulcanic.....	76
XI	Relieful fluvial.....	80
XII	Condițiile generale ale modelării reliefului în Cuaternar (Moștenirea cuaternară).....	86
XIII	Relieful glaciatic.....	89
XIV	Relieful periglaciatic.....	94
XV	Relieful litoral și platforma continentală.....	97
XVI	Procesele geomorfologice actuale.....	100
XVII	Regionarea geomorfologică.....	104
XVIII	Resursele naturale de bază și perspectivele lor.....	107
XIX	Relieful – substrat al mediului natural și al activității umane.....	108
XX	Clima României. Aspecte generale	110
XXI	Factorii genetici ai climei.....	115
XXII	Elementele climatice.....	121
XXIII	Fenomene meteorologice specifice.....	134
XXIV	Tipurile de climă (etajele și regiunile climatice).....	138
XXV	Apele României. Importanță, istoric, caractere generale.....	141
XXVI	Râurile – rețeaua interioară.....	145
XXVII	Dunărea.....	153

XXVIII	Lacurile.....	160
XXIX	Apele subterane.....	164
XXX	Marea Neagră.....	167
XXXI	Vegetația României. Aspecte generale	174
XXXII	Originea și repartiția elementelor floristice. Zonalitate, etajare, azonalitate și regionalism.....	178
XXXIII	Principalele tipuri de vegetație.....	184
XXXIV	Fauna României. Origine și răspândire.....	191
XXXV	Fauna apelor curgătoare și a Mării Negre.....	196
XXXVI	Solurile României. Aspecte generale introductive	199
XXXVII	Tipurile de sol din România.....	206
XXXVIII	Distribuția regională a solurilor României.....	211
XXXIX	Hazardele și riscurile naturale.....	221

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2009

Editură acreditată de *Ministerul Educației, Cercetării și Inovării*
prin *Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POSEA, GRIGORE

Geografia fizică a României – Sintează metodică – / Grigore Posea –
București, Editura Fundației *România de Mâine*, 2008

ISBN : 978-973-163-373-2

911.2(498)

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă și prin orice mijloace tehnice, este strict interzisă și se pedepsește conform legii.

*Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului revine exclusiv
autorului/autorilor.*

Redactor: Octavian CHEȚAN
Tehnoredactare: Marcela OLARU
Coperta: Cornelia PRODAN

Bun de tipar: 6.02.2009; Coli tipar: 14
Format: 16/70×100

Editura Fundației *România de Mâine*
Bulevardul Timișoara nr.58, București, Sector 6
Tel./Fax: 021/444.20.91; www.spiruharet.ro
e-mail: contact@edituraromaniademaine.ro

TEME DE AUTOEVALUARE

I

Tema de acasă: Urmăriți pe hărțile dintr-un atlas mersul pe glob al paralelei de 45°N și al meridianului de 25°E; Rețineți câteva țări europene cu o suprafața mai mică decât a României; Puneți în ordine crescândă latitudinală cele patru puncte extreme ale României plus Bucureștiul; Executați cu creionul o schemă a României cu părțile sau regiunile componente.

II

Tema de acasă: Urmăriți pe o hartă a României dispunerea unităților morfostructurale în cadrul țării; Indicați care este dispunerea unităților de platformă față de cele de orogen; Urmăriți cu atenție schema de mai sus și încercați să o reconstituiți, din memorie, pe o coală de hârtie.

III

Tema de acasă: Executați cu creionul o schemă a României cu sectoarele sale circulare și una cu plăcile și microplăcile existente în cadrul țării.

IV

Tema de acasă: Pe o coală de hârtie enumerați tipurile de relief major și, cu săgeți, subtipurile. Identificați, pe o hartă a României, pasurile, trecătorile, culoarele montane și depresiunile intramontane.

V

Tema de acasă: Pe o coală de hârtie, realizați o schiță cu denumirile regionale ale suprafețelor de eroziune din Carpați și cu echivalentul acestora conform nomenclurii unitare SI, SII, SIII, SIV (Exemplu: Carpații Meridionali – Pediplena Carpatică = Suprafața Borăscu = SI). Adăugați la aceasta și vârstele suprafețelor.

VI

Tema de acasă: Localizați, pe o hartă fizică a României, câteva dintre unitățile și resturile piemontane. Urmăriți cu atenție *Scara morfocronologică* și localizați cronologic etapele piemontane (urmăriți și fazele orogenice care le-au impus).

VII

Tema de acasă: Localizați, pe o hartă fizică a României, Depresiunea Nalbant și Dealul Mării.

VIII

Tema de acasă: Descrieți, pe o singură coală de hârtie, relieful structural din arealul localității voastre.

IX

Tema de acasă: Desenați pe o coală de hârtie o alunecare, un sfinx sau orice altă formă petrografică.

X

Tema de acasă: Realizați un referat în care să prezentați, succint, diferențele esențiale dintre Vulcanicii Nordici și Vulcanicii Sudici.

XI

Tema de acasă: Din *Geomorfologia României* (Posea, Gr., 2005) realizați un conspect pentru o vale transversală la alegere dintre următoarele: Dunărea, Oltul, Mureșul.

XII

Tema de acasă: Din *Geomorfologia României* (Posea, Gr., 2005) realizați un referat privind condițiile climatice ale cuaternarului.

XIII

Tema de acasă: Analizați, din punct de vedere al reliefului glaciatic, un masiv montan din Carpați.

XIV

Tema de acasă: Din *Geomorfologia României* (Posea Gr., 2005) realizați un referat cu Regiunile periglaciare pleistocene din România.

XV

Tema de acasă: Realizați un referat de două pagini despre Delta Dunării.

XVI

Teme de acasă: Copiați pe o coală de hârtie o parte din schemele A și B. Realizați un referat (de o pagină) cu procese specifice unei unități de relief din România.

XVII

Tema de acasă: Pe o coală de hârtie realizați o schemă cu subregiunile geomorfologice ale unui podiș. Amintiți pe scurt și structura geomorfologică a fiecărei subunități.

XVIII

Tema de acasă: Urmăriți, pe o hartă economică a României, repartiția diferitelor resurse de subsol (petrol, gaz metan, sare fier etc).

XIX

Tema de acasă: Caracterizați, succint (o pagină), mediul montan sau un mediu local.

XXI

Tema de acasă: Urmăriți pe un planiglob locurile de formare a centrilor barici care determină deplasări ale maselor de aer peste teritoriul României. Remarcați poziția României în raport cu aceste locuri de formare a centrilor barici și rolul Carpaților în diferențierile regionale și aștitudinale.

XXII

Tema de acasă: Pe o foaie de hârtie, descrieți mersul izotemelor și al izohietelor urmărind hărțile numerotate fig. 23 și 27.

XXIII

Tema de acasă: Faceți o scurtă caracterizare privind repartiția spațială a fenomenelor specifice reprezentate.

XXIV

Tema de acasă: Identificați etajul climatic (tipul climatic) și regiunea climatică în care se află localitatea în care locuiți și faceți o caracterizare a acestora. Observați câte dintre etajele climatice se regăsesc în cadrul județului în care locuiți.

XXV

Lista temelor pentru autoevaluare (examen), din care se vor face teste grilă: Formele de organizarea geografică a apelor din România; Unele caracteristici și date ale hidrografiei României; Factorii care determină și influențează hidrografia României; Apele și Geosistemul Carpato-danubiano-pontic; Importanța și gospodărirea durabilă a apei.

XXVI

Tema de acasă: Urmăriți pe o hartă fizică a României gruparea rețelei hidrografice; notați pe o foaie de hârtie afluenții stânga-dreapta ai râurilor mari din fiecare grupă.

XXVII

Tema de acasă: Descrieți, pe o pagină, un sector dunărean de pe teritoriul României.

XXVIII

Tema de acasă: Descrieți, pe larg, un lac natural și unul antropic.

XXIX

Tema de acasă: Descrieți apele subterane din arealul localității voastre.

XXX

Tema de acasă: Din lucrarea „Geomorfologia României” (Posea, Gr., 2002) realizați un referat de două pagini cu eustatismul Mării Negre.

XXXI

Lista temelor pentru autoevaluare (examen), din care se vor realiza teste grilă: Caracterile generale ale florei și faunei din România; Rolul Carpaților în diversificarea vegetației; Raportul vegetației cu Domeniul Carpato-danubiano-pontic.

XXXII

Tema de acasă: Descrieți, la alegere și în detaliu, un etaj de vegetație din România. Menționați și originea speciilor care compun etajul.

XXXIII

Tema de acasă: Realizați o descriere a tipurilor de vegetație întâlnite în județul vostru.

XXXIV

Tema de acasă: Realizați o descriere a faunei, pe medii de viață, din județul vostru.

XXXV

Tema de acasă: Realizați o descriere a faunei piscicole, din județul vostru. Menționați dacă în județul vostru există crescătorii piscicole și precizați specia dominantă din cadrul acestora.

XXXVI

Lista temelor pentru autoevaluare (examen), din care se vor realiza teste grilă: istoricul cercetării, factorii pedogenetici, clasificarea solurilor României, zonalitate-regionalism-intrazonalitate-azonalitate, cele 5 regiuni pedogeografice.

XXXVII

Tema de acasă: Realizați o descriere a claselor și tipurilor de sol din județul vostru. Urmăriți cu atenție tipurile de sol, pe clase, din manual.

XXXVIII

Tema de acasă: Realizați o descriere a claselor și tipurilor de sol din județul vostru, asociate pe unități de relief.

XXIX

Tema de acasă: Realizați o descriere a tipurilor de hazarde la care este predispus teritoriul județului vostru.